

CHAPITRE I LES ORIGINES FAMILIALES

L'Alsace

« Seitz » : ce nom cingle comme un coup de cravache ! D'où peut-il donc être originaire, sinon de la vieille Alsace, et même de la si jolie petite ville de Thann, dans le Haut-Rhin ?

Thann, à cinq lieues de Mulhouse, sur les pentes des Vosges et dominé par le Ballon d'Alsace qui culmine à 1250 mètres, a gardé un cachet propre à cette région, avec ses restes de fortifications et ses ruines de château, avec ses églises et ses maisons à colombages, avec sa collégiale Saint-Thiébaud surtout, dont la flèche du xiiie siècle est une véritable dentelle de pierre, et qui renferme la célèbre relique du saint qui est à l'origine de la ville, en 1161.

C'est dans la collégiale Saint-Thiébaud qu'ont été baptisés de nombreux ancêtres Seitz, dont on retrouve l'existence dès le xve siècle. En remontant plus haut dans l'Histoire, on découvre leur origine en Allemagne, près d'Ulm, dans la province de Bade-Wurtemberg, de l'autre côté du Rhin, donc. Leur nom serait dérivé de Sigizo, qui a donné Siegfried, mais aussi Seitz.

Thann, c'est une ville carrefour, qui a connu des époques de gloire, de commerces prospères, de réceptions princières et de joyeuses fêtes, mais aussi de dévastations terribles : elle a senti passer les vents des invasions du nord, de l'ouest ou de l'est, ravageant ses cultures, ses vignes et ses habitations ; des atrocités ont été commises, mais aussi des actes de courage magnifique ; c'est une ville où la foi a aidé à construire une chrétienté solide et durable. Ne voit-on pas se forger là une destinée de futur missionnaire ?

En 1870, la Prusse battait les armées de Napoléon III. Le Traité de Francfort de 1871 arracha à la France cette belle province d'Alsace, en même temps que le cœur de ses habitants. La « liberté des peuples à disposer d'eux-mêmes » n'existait pas face à l'écrasement sous la botte germanique.

Car — et c'est là que nous faisons plus ample connaissance avec les habitants de Thann et avec la famille Seitz — les Alsaciens, qui s'étaient battus avec acharnement pour repousser l'envahisseur, furent contraints, à leur cœur défendant, soit de devenir Allemands, soit d'émigrer de l'autre côté des Vosges. Ce fut le drame de ces citoyens dont le cœur était français depuis de nombreuses générations, et qui se voyaient dans l'obligation de changer de nationalité, ou de quitter leur pays.

Quel déchirement intérieur pour ceux qui devaient abandonner tout derrière eux ! Des membres de la famille, des collaborateurs et des employés de leurs entreprises, des amis, leur paroisse catholique qui allait bientôt se trouver en concurrence avec les temples protestants, tenus par des pasteurs luthériens venus

CHƯƠNG I NGUỒN GỐC GIA ĐÌNH

L'Alsace

“Seitz” : cái tên gọi nghe kêu như một cú roi quất!. Xuất xứ từ đâu, nếu không phải là vùng Alsace xưa, và từ thị trấn nhỏ xinh xinh tên Thann, thuộc vùng Haut Rhin.

Thann, cách Mulhouse năm dặm, nằm trên sườn núi Vosges, và dưới chân ngọn núi Ballon d'Alsace, cao 1250m, tạo dấu ấn riêng cho vùng, nơi còn lưu giữ phế tích đồn lũy của những pháo đài đồ sộ, các nhà thờ, các nhà ở đặc thù vùng Alsace¹, và đặc biệt với thánh đường học viện Saint-Thiebaud, với cái chóp hình mũi tên bằng đá từ thế kỷ XIII: đây cũng là nơi lưu giữ thánh tích nổi tiếng của vị thánh gốc thành phố này từ năm 1161.

Từ thế kỷ thứ XVI, trong ngôi Thánh đường này các thế hệ họ Seitz đã được rửa tội. Lùi sâu về Lịch sử, giòng họ Seitz có gốc Đức, gần Ulm, thuộc tỉnh Bade-Wurtemberg, bên kia sông Rhin. Tên giòng họ bắt nguồn từ tên Sigizo, biến thành Siegfried và Seitz.

Thann là một thành phố giao lưu ngã ba đường, đã trải qua thời kỳ vinh quang phồn thịnh, buôn bán sầm uất, từng tổ chức nhiều đêm dạ tiệc vương giả, nhiều ngày lễ nhộn nhịp, nhưng cũng chịu nhiều tàn phá khủng khiếp bởi những cuộc xâm lăng đến từ phương Bắc, phương Tây hoặc phương Đông, huỷ hoại hoa màu, vườn nho và cả nhà cửa của họ; đã có những sự việc độc ác xảy ra, tuy cũng có những hành động can đảm tuyệt vời. Đây là một thành phố mà đức tin đã giúp củng cố, xây dựng nên một cộng đoàn Kito hữu chắc chắn và bền vững. Chẳng phải đây là lò đào luyện nên một nhà truyền giáo tương lai sao?

Năm 1780, quân Phổ đánh bại quân Napoleon III. Hiệp ước Frankfort năm 1871 tách rời Alsace và những trái tim của người dân khỏi nước Pháp. Sự “Tự do lựa chọn cho vận mạng của họ” không thể có dưới gót giày quân xâm lược Đức.

Vì lý do đó, và đây là điều làm cho chúng ta hiểu rõ hơn về cư dân vùng Thann và về gia đình Seitz – những người dân Alsace, sau khi họ đã chiến đấu hết mình để đẩy lùi quân xâm lược, nay họ bị bắt buộc cách này hay cách khác phải lựa chọn, hoặc trở thành người Đức, hoặc di cư sang phía bên kia dãy Vosges. Đó là một thảm kịch của những người công dân mà con tim họ, từ nhiều thế hệ, luôn thuộc về Pháp, nay buộc phải lựa chọn một trong hai giải pháp: thay đổi quốc tịch hoặc ly hương?!

Thật đau lòng khi phải bỏ lại tất cả sau lưng! Bà con giòng họ, những người cộng tác làm ăn và công nhân trong các xí nghiệp, bạn bè, họ đạo mà chẳng bao lâu nữa phải đối đầu với các nhà thờ tin lành, điều hành bởi các mục sư Luther, đến từ phía Đông. Chưa nói đến cảnh thanh bình, lãng mạn, bao nhiêu sự giàu

¹ Nhà lai: Nhà vừa gỗ vừa vữa hồ. Sườn nhà bằng gỗ, xen kẽ vách bằng vữa hồ.

de l'Est. Sans parler du cadre idyllique, tant de la ville de Thann que de sa région riche et verdoyante, avec ses vignes aux vins savoureux qui glissent vers la plaine, ses sapins noirs qui escaladent les sommets des Vosges.

Il n'y eut pas, dans ces races fortes d'Alsaciens et de Lorrains, d'esprit ou de coeur qui ne subît un terrible combat de conscience. C'était une question d'avenir personnel, pour eux et pour leurs descendants. C'était surtout une question d'honneur, de loyauté, une question d'amour.

Qu'en était-il pour les prêtres catholiques ? Ils étaient généralement entourés de l'estime et de l'affection de leurs ouailles. Leurs devoirs pastoraux à l'égard des fidèles qui resteraient, comme aussi la crainte de voir les luthériens s'emparer de leurs paroisses et de leurs églises, incita la plupart d'entre eux à rester, quoi qu'il leur en coûtât. Les pasteurs n'abandonnent pas leur troupeau malheureux.

En tout cela, on croit voir en filigrane ce que sera la destinée des populations du Vietnam qu'accompagnera, un siècle exactement plus tard, l'évêque de Kontum et ses missionnaires. Plus de 200 000 Alsaciens et Lorrains optèrent pour la solution française, et parmi eux Édouard Seitz, né et baptisé à Thann en 1835, ainsi que son frère François, d'un an plus jeune. La loyauté, la grandeur d'âme, l'amour de la patrie, l'emportèrent sur le confort matériel, et la jeune génération des Seitz préféra abandonner sans regarder en arrière les entreprises familiales de brasserie et de tissage, héritées de leur père, de leur grand-père, plutôt que de subir le joug allemand. Il fallait des âmes bien trempées pour survivre, pour refaire sa vie. Les jeunes Seitz furent de ceux-là. La défaite de la France, l'annexion de leur province par les vainqueurs, furent pour eux le coup de cravache qui leur fit redresser l'échine.

Un siècle et deux guerres mondiales plus tard, la paix, la concorde étaient rétablies ; l'Union européenne entérinait l'entente fraternelle entre l'Allemagne et la France, l'amour entre les peuples. Mais en même temps, à l'autre bout du monde, un Seitz était chassé de son pays d'adoption avec toute sa famille religieuse. Lui aussi saura resurgir.

Dès 1871, François, qui avait épousé Marie-Louise Beltzer cinq ans plus tôt, s'installa d'abord au plus près, à Saint-Dié, avant de se diriger vers le Sud-Ouest de la France et de s'établir à Biarritz.

Quant à Édouard, encore célibataire, c'est vers Paris qu'il se dirigea dans un premier temps, pour y chercher du travail. C'est là qu'il retrouva une compatriote, Marie-Anne Nitter, née comme lui à Thann en 1847, qu'il épousa le 20 février 1873. De cette union naquit, en juillet 1874, un autre Édouard Seitz, le premier de la famille à n'avoir pas vu le jour dans sa province d'origine, devenue étrangère. Il sera suivi de cinq frères et soeurs.

La famille s'établit bientôt au Havre, vivant bien modestement; le jeune Édouard apprend très tôt, dès l'âge de 11 ans, le métier de coiffeur auquel il prend goût ; ayant l'ambition de s'établir à son compte et d'assurer sa réputation, il repart,

sang và đất đai phì nhiêu xanh tươi của thị xã Thann, với những vườn nho cho rượu ngon thoải thoải từ triền đồi kéo dài đến tận đồng bằng, rồi đến những hàng thông phủ một màu xanh đen từ chân núi leo tới đỉnh ngọn Vosges.

Với cư dân mang tính tình mạnh mẽ vùng Alsace và Lorraine này, không một người nào đã không bị đối diện với tình huống tiến thoái lưỡng nan này, vì đây là một vấn đề về tương lai mỗi cá nhân họ và con cháu họ. Rõ ràng đây là vấn đề về danh dự, về lòng trung thành và về tình yêu

Còn các linh mục thì sao? Nói chung họ được giáo dân quý trọng và thương mến. Vì trách nhiệm mục vụ với các tín hữu ở lại và vì lo sợ giáo phái Tin lành Luther sẽ chiếm giáo xứ, lấy nhà thờ, nên các ngài quyết định bám trụ ở lại, với bất cứ giá nào. Mục tử không bỏ rơi đàn chiên khốn khổ của mình.

Qua bối cảnh này, người ta cũng phảng phất thoáng thấy trong đó bóng giáng số phận dân tộc Việt Nam và Giám mục Kontum cũng như các vị Thừa sai phải gánh chịu, đúng một thế kỷ sau. Hơn 200.000 người Alsace và Lorainne chọn giải pháp giữ Quốc tịch Pháp, trong số đó có Edouard Seitz, sinh ra và rửa tội ở Thann năm 1835, cùng em trai Francois nhỏ hơn mình 1 tuổi. Lòng trung thành, sự dũng cảm, tình yêu tổ quốc chiếm ưu thế hơn là lợi ích vật chất. Thế hệ của gia đình họ Seitz chọn giải pháp bỏ lại hết sau lưng, mà không thêm ngoái nhìn lại: xưởng sản xuất bia, xưởng dệt, những gia tài được thừa hưởng từ cha mẹ, từ ông nội, còn hơn là chịu đựng ách thống trị của nước Đức. Phải là những tâm hồn mạnh mẽ để sống còn và xây dựng lại cuộc sống. Tuổi trẻ giồng đôi Seitz là những người như thế. Nước Pháp thất trận, những kẻ chiến thắng thôn tính thành phố của họ đã giống như ngọn roi quất trên lưng, làm họ phải đứng thẳng lên.

Sau một thế kỷ và sau hai cuộc chiến tranh thế giới, hòa bình và hòa hợp đã trở lại: Liên minh Châu Âu đã công nhận thỏa thuận tình hữu nghị giữa hai nước Pháp và Đức, đem lại tình yêu thương giữa các dân tộc. Cùng một lúc, đầu bên kia thế giới, một người tên Seitz và cả gia đình thiêng liêng của Ngài bị đuổi ra khỏi quê hương thứ hai của họ. Rồi Ngài cũng sẽ biết cách trở dậy.

Năm 1871, Francois, sau khi kết hôn với Marie-Louise Beltzer được 5 năm, dọn về cư ngụ ở thị trấn Saint-Dié gần đó (khoảng 76 km phía bắc Thann. ND), rồi di chuyển về vùng Tây Nam nước Pháp và định cư tại Biarritz.

Còn Edouard, vẫn độc thân, lần mò đến Paris tìm việc làm. Ở đó anh đã gặp cô gái đồng hương, Marie-Anne Nitter, cũng sinh tại Thann năm 1847, người mà ông kết hôn vào ngày 20 tháng 02 năm 1873. Kết quả của tình yêu, vợ ông hạ sanh một Edouard Seitz khác tháng 7 năm 1874, thành viên đầu tiên trong gia đình không được chào đời tại quê cha, đất tổ, nay đã thuộc về Đức. Rồi năm anh chị em nữa tiếp theo sau.

Sau đó không lâu, gia đình đến định cư tại Le Havre. Cuộc sống trôi qua giản dị, mộc mạc, bé trai Edouard, mới 11 tuổi đã theo học nghề hớt tóc, nghề mà em

quelques années plus tard pour Paris y suivre un apprentissage dans des salons de coiffure réputés.

C'est sur le palier de sa modeste chambre de location qu'il croise sa voisine d'en face. Quelques mots échangés, des sourires complices... Lina Dufau fit quelques confidences sur sa propre existence... Ce fut le coup de foudre.

La Guadeloupe

Qui est-elle donc, cette jeune personne qui deviendra la mère de Paul Seitz ? Bien loin d'être d'une famille émigrée alsacienne, c'est une Créole de la Guadeloupe, une île de la mer des Caraïbes, de l'autre côté de l'Atlantique. Curieusement, c'est sous le même roi Louis XIV que l'Alsace fut rattachée à la France et que les Français débarquèrent en Guadeloupe. Mais s'il fallut lutter

contre l'Allemagne pour récupérer la première, c'est contre les Anglais qu'il fallut défendre nos possessions d'outre-Atlantique. Des colons s'y établirent rapidement, et parmi eux les familles Bouscaren et Bourlet, qui devinrent propriétaires d'exploitations à Pointe-à-Pitre et à Gourbeyre, près de Basse-Terre, la capitale de la Guadeloupe.

Lydie Bourlet, née en 1824, épousa Alexandre Dufau, propriétaire d'une plantation d'une centaine d'hectares dénommée *Grand'Maison*, à Trois-Rivières, non loin de Gourbeyre. Leur premier fils, Léo, naquit en 1850 et commença de brillantes études à Paris, préparant Polytechnique, puis retrouva sa Guadeloupe où son père lui demande de reprendre l'exploitation familiale de *Grand'Maison*. Vie idyllique dans ce pays paradisiaque, au milieu des plantureuses exploitations de canne à sucre qui donne le meilleur rhum du monde, de caféiers, de vanilliers, de bananiers et de multiples arbres fruitiers. Le soleil à profusion, les pluies abondantes : il suffit de tendre la main pour goûter les bienfaits de la Providence divine.

La vie est nonchalante, on se rend visite d'un domaine à l'autre, des serviteurs noirs servent à profusion le punch ou les boissons rafraîchissantes après les promenades à cheval et les bains. Le paradis de nos premiers parents ne se serait-il pas trouvé dans les Antilles ?...

Le seul danger pourrait venir d'un volcan qui domine la propriété de ses 1 484 mètres, point culminant de la Guadeloupe, et qui s'est déjà rendu tristement célèbre : c'est la Soufrière. Mais il a l'air calme pour le moment et les enfants jouent à se faire peur en le montrant du doigt.

Rien ne manque au bonheur de Léo qui, à 22 ans, retrouve sa cousine germaine, Maria Conchita, alors âgée de 18 ans, qui habite la propriété voisine de

thích. Vài năm sau, với tham vọng tự lập thân và mong tìm kiếm tiếng tăm cho riêng mình, cậu lên Paris tầm sư học nghề nơi những tiệm cắt tóc nổi tiếng.

Chính trước cửa căn phòng thuê đơn sơ xoàng xĩnh mà chàng đã gặp mặt cô nàng hàng xóm. Chỉ sau ít câu xã giao và vài nụ cười đồng lõa, Lina Dufau đã tiết lộ ít tâm sự về đời tư của mình. Và tiếng sét ái tình đã đến.

La Guadeloupe

Cô gái trẻ tuổi này, người sẽ trở thành mẹ của Paul Seitz là ai? Cô không phải là một người di dân từ Alsace, mà là một cô gái Créole² từ Guadeloupe, một hòn đảo thuộc vùng biển Caribé, phía bên kia Đại Tây Dương. Lạ thay, cũng chính dưới triều đại vua Louis XIV mà Alsace được tái sát nhập vào nước Pháp và cùng thời đó Pháp đổ bộ lên Guadeloupe. Nhưng nếu phải chống chọi với người Đức để lấy lại Alsace thì cũng phải đánh nhau với người Anh để giữ các vùng đã chiếm được bên kia bờ Đại Tây Dương. Thực dân Pháp nhanh chóng đến đây lập nghiệp, trong số đó có gia đình Bouscaren và Bourlet. Họ trở thành điền chủ khai thác vùng Point-à-Pitre, và Gourbeyre, gần Basse-Terre, thủ đô Guadeloupe.

Lydie Bourlet, sinh năm 1824, kết hôn với Alexandre Dufau, chủ một đồn điền rộng đến hàng 100 hectares, có tên là *Grand'Maison*, tại Trois-Rivières, không xa Gourbeyre. Con trai đầu lòng, sinh năm 1850, đang theo học xuất sắc ở Paris, chuẩn bị vô đại học Polytechnique (bách khoa-ND) thì được cha gọi về Guadeloupe để quản lý đồn điền gia đình, *Grand'Maison*. Cuộc sống thanh bình trong xứ sở như một cõi thiên đường này, giữa những đồng mía đường màu mỡ giúp sản xuất ra một loại rhum ngon nhất thế giới, những đồn điền café, vani, chuối và vô vàn giống cây ăn trái khác. Mưa thuận, gió hòa, chỉ cần đưa tay ra đón nhận hoa trái Trời ban.

Cuộc sống nhàn hạ, suốt ngày đi thăm từ nông trại này qua đồn điền khác, và sau những lần du ngoạn bằng ngựa, hay những buổi bơi lội, tắm tấp về, những người giúp việc da đen phục vụ vô vàn rượu cocktail Punch hoặc những thức uống tươi mát khác. Phải chăng cõi thiên đàng của cha ông chúng ta đã thật sự hiện diện ở vùng Antilles này ? (Antilles: các quần đảo thuộc biển Caribé-ND).

Mối nguy hiểm duy nhất có thể đến từ một ngọn núi lửa sừng sững cao 1484m, điểm cao nhất Guadeloupe, và cũng đã trở nên khét tiếng: đó là ngọn núi Soufriere. Nhưng lúc này thì nó vẫn nằm yên và bọn trẻ hay dọa nhau bằng cách chỉ tay lên núi.

Không gì hạnh phúc bằng Leo, lúc 22 tuổi, gặp lại người em họ, Maria Conchita, 18 tuổi, ở đồn điền bên cạnh gần Gourbeyere. Dưới tiết trời nhiệt đới, ngọn lửa

Gourbeyre. On s'enflamme vite sous les tropiques, et le mariage de Léo Dufau et de Maria Conchita Bourlet est célébré joyeusement en 1875.

De cette union vont naître sept filles, dont Lina, future madame Édouard Seitz, née le 30 décembre 1878, est la troisième, qui passeront une enfance joyeuse et sans souci à *Grand'Maison*, ce vaste bungalow rustique, tout en rez-de-chaussée qu'une galerie entoure pour le protéger des brûlants rayons du soleil, comme des pluies battantes lors des tempêtes. À l'âge de l'adolescence, on envoie les trois aînées de ces demoiselles de la « colonie » perfectionner leur éducation en France métropolitaine ; puis elles reviennent, munies du « brevet élémentaire », se dorer au soleil de l'île d'Émeraude, lisant, cousant, faisant de la musique, se promenant à cheval, se lançant dans le monde des réceptions chez le gouverneur ou les « notables » de la capitale voisine. Bientôt, ce sont leurs plus jeunes sœurs qui partent à leur tour pour la métropole.

Hélas ! Celles-ci ne reverront jamais leur île natale ! Car voici qu'à la fin de l'année 1898, c'est la catastrophe ! Un cyclone d'une rare violence balaie les îles des Antilles, dévastant tout sur son passage. Le vent, la tempête arrachent les plantations, font s'envoler les arbres et les toitures; des rivières déferlent des torrents de boue qui envahissent les plaines, ensevelissant toutes les cultures. C'est un désastre comme on n'en a pas connu de mémoire d'homme. Heureusement, il n'y a pas de mort dans la famille ; mais lorsque Léo Dufau et ses filles émergent de l'abri où ils s'étaient réfugiés, ils sont effondrés devant le spectacle qu'ils ont sous les yeux. Il ne reste rien du travail courageux de plusieurs générations de colons. C'est la ruine.

Nous sommes à une époque où il n'y a ni assurances pour dédommager, ni subventions pour redémarrer une entreprise. Voilà tous les ouvriers agricoles, noirs ou métis pour la plupart, congédiés, car on ne peut plus les payer : ne vont-ils pas se révolter, comme on l'a éprouvé d'autres fois chez ces descendants d'anciens esclaves ? Les parents décident d'envoyer leurs trois aînées en métropole pour les protéger et y refaire leur vie, car elles ne trouveront en Guadeloupe ni travail, car tout est ravagé, ni mari car ils n'ont plus de dot à leur offrir. Eux-mêmes se réfugient chez la grand-mère Bourlet, dite « Maman-Bonne», à Gourbeyre.

Quelle épreuve, tant pour ceux qui restent que pour celles qui partent! L'aînée, Lydie, n'a que 22 ans et mourra à 25 d'une mauvaise typhoïde ; Marthe a 21 ans; Lina tout juste 20. C'est « la Belle Époque » en France, mais pour la famille Dufau, ce n'est que tristesse, difficultés à survivre, deuils répétés.

Le comble sera atteint lorsqu'elles apprendront que la Soufrière s'est brutalement réveillée au printemps de 1902, crachant sa lave enflammée et la déversant sur ses pentes, ravageant à son tour la Guadeloupe, détruisant les maisons, tuant bêtes et gens, tandis que l'île voisine de la Martinique s'enflammait sous la « nuée ardente » de la Montagne Pelée qui anéantissait la

tỉnh yêu nhanh chóng bùng phát, và hôn lễ giữa Leo Dufau và Maria Conchita được tổ chức vui vẻ vào năm 1875.

Kết quả sự kết hôn này là bảy cô con gái ra đời, trong đó Lina, bà Edouard Seitz tương lai, sinh ngày 30 tháng 12 năm 1878, là người thứ ba. Mấy chị em có một tuổi thơ vô tư, hạnh phúc tại nông trại *Grand'Maison*, dưới mái nhà trệt bằng gỗ rộng lớn mọc dọc dân dã, được bao quanh bởi một hành lang rộng, giúp che ánh nắng mặt trời chói chang và tránh mưa hắt lúc giông về.

Vào tuổi thiếu niên, ba cô gái đầu của “thuộc địa” được gửi qua Pháp hoàn thiện kiến thức về học vấn nơi mẫu quốc; rồi các nàng trở về, với “mảnh bằng trung học”, tắm nắng mặt trời đảo Émeraude, đọc sách, may vá, chơi nhạc, cỡi ngựa, tham gia những buổi chiêu đãi nơi quan tổng đốc, hoặc nơi các “thân hào nhân sĩ” của thủ phủ bên cạnh. Rồi đến lượt các em kế của họ lại trở về mẫu quốc.

Than ôi! Tất cả người em kế này không bao giờ thấy lại hòn đảo, nơi chôn nhau cắt rốn một lần nữa! Vì cuối năm 1898, đúng là một thảm họa! Một cơn bão dữ dội cán quét các hòn đảo vùng Antilles, tàn phá mọi thứ trên đường đi. Gió, bão nhổ sạch các đồn điền, làm nhà cửa, cây cối bay tứ tung; những dòng suối tràn bùn lấp kín đồng ruộng, chôn vùi mọi hoa màu. Một thảm họa chưa từng thấy trong đời. Điều may mắn là trong gia đình không ai bị thiệt mạng, nhưng khi Léo Dufau và các con ông thoát ra từ nơi lánh nạn, họ suy sụp chứng kiến cảnh tượng trước mắt. Thành quả lao động cực nhọc của nhiều thế hệ thuộc địa chẳng còn lại gì. Hoàn toàn mất trắng.

Thời kỳ đó không có bảo hiểm thiên tai, không một đồng bảo trợ để phục hồi một đơn vị sản xuất. Và rồi tất cả tá điền, đa phần là da đen hoặc dân lai, đều phải nghỉ việc, vì không còn khả năng trả lương: họ có nổi loạn không, như người ta đã chứng kiến những lần trước kia, nơi cha ông họ? Ông bà Léo Dufau quyết định gửi 3 con gái lớn về mẫu quốc để lánh nạn và làm lại cuộc đời. Ở lại Guadeloupe chẳng có việc gì làm, vì đã bị phá sạch, cũng chẳng lấy được chồng, do không còn gì để làm của hồi môn. Chính ông bà cũng phải đến Gourbeyre, ở nhờ nhà bà ngoại Bourlet, được biết đến với cái tên “Maman-Bonne”.

Thật là một thử thách, cho cả những người ở lại cũng như kẻ ra đi! Chị cả Lydie, chỉ mới 22 tuổi, qua đời ở tuổi 25, sau khi bị cảm thương hàn; Marthe 21 tuổi; Lina 20. Đây là thời kỳ “vàng son” ở Pháp, nhưng gia đình Dufau chỉ gặp toàn đau buồn, tang chế liên tục và nhiều gian nan phải vượt qua.

Đỉnh điểm gian nan là khi ngọn núi lửa La Soufriere thức dậy dữ dội năm 1902, phun dung nham, tràn xuống sườn núi, tàn phá Guadeloupe, đốt cháy nhà cửa, giết chết súc vật và con người, trong khi hòn đảo bên cạnh là Martinique bốc cháy dưới “đám mây lửa” từ ngọn núi Montagne Pelée, xóa sổ hoàn toàn đế đô thuộc địa Saint-Pierre; trong chốc lát, 30 ngàn cư dân bị chôn vùi dưới đống tro tàn. Đó là ngày 8 tháng 5, ngày Lễ Thăng Thiên.

capitale, Saint-Pierre, dont les trente mille habitants étaient, en quelques minutes, ensevelis sous les cendres. C'était le 8 mai, fête de l'Ascension.

Pourtant le caractère enjoué de Lina surmontera les difficultés. Elle a « un esprit profondément porté au surnaturel, plein de bon sens, de science de Dieu », dira d'elle, plus tard, sa fille Annette. Elle a aussi « le goût de la musique, de la poésie, de la fête, de la gaieté ». Cela l'aidera à vaincre les éléments déchaînés contre sa famille, et aussi à venir en aide à ses soeurs, dont les trois plus jeunes sont encore élèves à Bezons, dans l'Oise. Elle trouve, à Paris, une situation comme secrétaire, comptable, vendeuse dans une boutique de corsets : ce n'est guère gratifiant ni stimulant, mais cela permet de vivre de façon indépendante et de louer une petite chambre rue de Turbigo, dans le IIe arrondissement.

La Providence sait bien ce qu'elle fait, car c'est là que cette jeune et jolie Créole, née à Trois-Rivières, à quelques milliers de kilomètres de là, descendante de familles toutes originaires de la Guadeloupe, rencontrera son voisin de palier, le jeune Édouard Seitz, dont tous les ascendants sont de purs Alsaciens.

Lina Dufau devient donc madame Édouard Seitz le 12 janvier 1903, mais leur mariage à Paris ne dut pas avoir de nombreux témoins venus de leurs familles respectives, d'autant moins que la mère du marié était décédée récemment.

Qui sait si le dépaysement qui fut imposé à son père et à sa mère n'aura pas quelque influence secrète sur la vocation missionnaire de leur fils Paul, qui se portera volontaire pour l'Extrême-Orient.

Dầu vậy, tính tình lạc quan vui vẻ của Lina sẽ giúp cô vượt qua nhiều khó khăn. Về sau, Annette, con gái bà, nói về mẹ như sau: mẹ “đầy tinh thần minh mẫn sáng suốt, bà có một lòng tin tưởng sâu xa vào quyền năng siêu nhiên của Thiên Chúa”. Mẹ cũng say mê âm nhạc, thơ ca, thích tham gia các lễ hội, chia sẻ cuộc vui”. Điều này giúp cô vượt qua những tàn phá của thiên nhiên làm hại gia đình mình, và cũng giúp được các chị em khác, trong đó 3 đứa em còn theo học tại Bezons, vùng Oise. Cô tìm được việc làm là thư ký, kế toán, đứng bán trong quầy trang phục đồ lót phụ nữ: không hẳn là một việc làm thoả mãn và thích thú, nhưng nó giúp cô có cuộc sống độc lập, và đủ khả năng thuê một phòng trọ nhỏ ở đường Turbigo, thuộc quận II.

Đáng Quan Phòng thấu hiểu việc cô làm, vì vậy cho nên cô gái trẻ đẹp Créole này, sinh ra ở Trois-Croivières, cách đây hàng ngàn cây số, là hậu duệ gia đình hoàn toàn gốc Guadeloupe, gặp người hàng xóm gần phòng, chàng trẻ tuổi Edouard Seitz, rạch gốc Alsacien.

Lina Dufau trở thành bà Edouard Seitz vào ngày 12 tháng 1 năm 1903, nhưng đám cưới họ ở Paris không có nhiều thân nhân của hai gia đình tham dự, cũng vì mẹ chú rể mới mất trước đó.

Ai biết trước được sự xa nhà xa xứ mà cha mẹ cậu phải chịu sẽ ảnh hưởng thâm kín ra sao đến ơn gọi truyền giáo của người con trai tên Paul, người sẽ tình nguyện sang vùng Viễn Đông.